

int water soude comen ghereteghen worden: Want al die dingen die welke gesoden zynde een sop oft sop van heur geven dat soet/ welrichende en de tonghe oft t' gehemelte vanden moet aengenaem in/ die zijn oock goet van sop ende verholghens goede voetsels. Daer tegen al regele reken onbejaerlycken smaect oft ruch in sijn sop nae het sieden heeft/ dat selde is ocht quaet van sop oft quaet voetsel; als is alle peiel ende affies et oft ghehoed water van de gesoden wischen. Soo doch van de welche het soune dat niet gesoden in gewest/ en dan nae vercoude haerde ende buch wort oft stolt/ ende een bafticheit cringt als den Lijn oft vatmen. Gelere oft gelatina noemt die zijn oock alle dijk van sop: ende by soo verre die wel verdouwt ende gesoden warden in de mage/ soo geben sy ser veel voetsels van heur. Daer tegen die dingen van de welche het sop couwt gherowden zynde dan blist/ ende ghesint niet en stolt/ die gheben noch een dun ende ryp voetsel.

Woven dien doch al dat in't Water ongenaechtelijc oft langs hem mocht gesoden woorde: dat selve wort ooc heel traechlyk in de mage verdouwt: En daer tegen t' ghene dat in't sieden een haestige veranderige aemeent/ dat selve wort noch haestigeli en sonder enige morpte in eene niet heel coude mage derert.

Voorste behalven dese traechten/ de welke mestendee in het stoff der Voetselen beuericht worden/ soo zynder doch noch sommige andere die niet te versinden oft achter te laten en zun. Wam sommige dingen zijn Windachtich/ ende sommige niet: Sommige syn traeg int neidercomen sommige balen liefheitich.

Windachtige spijse. Spijse die wint markeit oft windachtich is/ heeft in heur een grote menchte van raeule/ coulue ende onverboutode vochticheit: als zijn alle haestighet oft lecht-bergareme burchten dienen. Somaer burchten noemt sonderlycke also die raeule g'eten warden onder de haue burchten oft plukburchten/ de Cijters/ Lippen ende Etelen: doorts doch al die ghene die soet ende sarp te sanen zyn: die welke om dat si niet haest inde mage beschreydt oft ingedrept en comen woz den/ wat langer als het behoochlyk is in de mage blijven.

Eyndt van 'Eerste boeck.

steken/ ende daerom maschen daer veel wonden: als zijn Noef/ Vier dat noch niet clare genoeg gegaen en is/ ende meer andere dingen.

Spijse sonder vindachticheyt. Maer alle spijse die wel ende heiloochlyk bij het vlech gebartien oft gesoden is/ die is by van alle windachticheyt/ wel verstaende als die van geene Noef knubben oft pluk burchten gemaect en wort/ maar van goet vleesch van berch bogelen/ ende ander viergeteige heesten die goet sap van heur gheweert/ welgherwachten ende wogedreven lyoot haire bestie. Terue stercke rygen Wijn liebet out dan mituu.

Rasch doorgaende spijse. T' gene dat door sijn groote vorchticheyt overblouwt/ dat wort onder de rafsch oft licht doorgaende ende haest slinckende ende van onderen afslachende spijsen ghericht: te weten als die vorchticheyt geene waanghert oft sarp herte en heeft/ maar eer wat sautachtich oft scharp van smaect is: oft doch gautesch ontmackelt: als zijn Majuwie/ Melde/ Bingerme/ Goudbloeme/ ende meer andere albdudanige.

Licht-afromende dingen zijn doch al die gene die welke in den kurcht een grote menchte van overbloudicheyt doen vergaderen: als zijn de Brozen/ die veel semelen hebben/ oft die van veel meer semelen dan bloeme oft syn mel gemaect zijn.

Hoocht noch alle gesoden soppen daalen seer lichtelijc/ vissonder als si van het Vleesch gemaect zyn/ ende oock het sop van Voeders oft Capoenen/ het welke een ghichticheyt oft afschuywende vachticheyt heeft/ de welke de darmen slibberachtich ende los maect.

Trageleyke acomende spijse. Spijse die hert int dalen/ ene lange in den knuck ende in de darmen bliste steken oft hangen/ die heeft seer luttel vorchticheyt: also is alle drooge sijpe gehadden vleesch/ gerooste oft gebakken Specer/ reyne Terue-wooden/ van de welke al de semelen wtghewukt zyn: doorts doch al die spijse die reuele trantrechting bij heur heeft: als zijn de Peren/ Sorben/ Wijn die swart oft roet ende geensint soet/ maer wel eer onsoet ende amper oft sarp van smaect is.

Hier mede zy genoeg geseyt van de Voetsela.

Tweede Boeck.

VOORREDEN.

Nedemael wijs genoeghaem in het voorgaende Boeck wtghelydt ende verlaert hebben al tghene dat ons dochter te dienen voor een alghemeyne Inneleydinghe oft Verederinge tot de kennisse der Ghewassen/ soo is het nu iijt dat wijs tot de eygentliche Beschryvinge van elct ghervas besonderlycken comen. Dan wijs hebben in de Voorreden van dat selue Eerste boeck te kennen gegeven dat wijs ons beste gedaen hebben om de Ghewassen in sekere en vaste verdeelingen te verscheiden: Maer ghemerkt dat die verdeelingen niet wel nae onsen sin lucten oft valen en wonden/ soo is het ons nootsakelijcken gewest sommige Gewassen byten alle orden in de vier nae volgenden boekken te beschrijven: en dat allee nae het vervolg van den A b c.

Want ghelyckerwijs de Letteren beginneleren sijn en de nootsakelijcke middelen van alle beschryvinge: soo is het ooc wel behoorlyk dat de gewassen wiens naemen van de eerste letteren beginnen/ voor de andere bescheven worden. Het welke nochtans soo van ons gedaen is/ dat wijs de ghene die malanderen van gheslachte oft gheadene meest gelijckende zyn/ niet en hebben verscheydelyk willen beschrijven: ghemerkt dat het reden is datmen de ghemeenschap van wesen en de ghelyckemisse der gedaanten meer achte dan het vervolg van de letteren.

Maer het is te weten dat wijs int geheele Eerste Deel/ de Gewassen die van ons beschryve sullen worden niet nae heure Grieksche oft Duitsche naemen voegen oft plaets geven en sullen: maer alleen nae dat si int Latijn gemaect zyn. Waer in wijs liever de gemeene namen gevuld hebben/ waer door si nu ter iijt bekent zyn: dan de oude/ de welke soo seler endelenbaer niet en zyn.

HET I. CAPITTEL.

Van Averone.

Groote Aheroone.

アヒヨモキ
杜高一種

A heroone/ nae het seggen van Dioscorides/ is tweederen van geslacht/ te weten Wijfchen en Manneken: de welke mitten naem van Groote en Cleyne Aheroone over al behent zyn. Maer behalven desen twee niet noch een derde geslacht/ het welke noch clepide en

Cleyne Aheroone.

doek wat lieffelijcke van reucht is dan de linea anders. Gedaente oft macksel. 1. De Groote Aheroone wasset dichwile (sonderlycken als si daer toe geleide ende ghecoest wordt) ghelyck een boomken oft heestere: ende schiet soo hooch op als is de hoogte van tenen langen man: ende bringt struiken wort die eenen pupu dach zyn/ oft nach dichter: wt de welke heel Sree-
len oft